

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԻՆ ԽՄԱԳՐԻՐ

Ե Ի

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻՒԼՊԵՆՏՅԱՆ

ԽՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Բէրլինգէ Բազար
Իրսի Խանի գէմը Սամուր փող
Գոյ Թիւ 8

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՅ

Կ 90ԼԻՍ 11 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Հասարակաց ապահովութիւն կըսուի երկրի մը ժողովրդեան կենաց, քնչից, պատուոյ և անդորրութեան պահպանութիւնը, որն որ կառավարութեան մը ամենէն մեծ և առաջին պարտականութիւնն է, և ժողովրդեան ալ ամենէն մեծ և առաջին իրաւունքը:

Երկրի մը ժողովուրդը իր տէրութեանը հարկ, բաժ, տուրք ևն, կը վճարէ, — որ եթէ վճարել չուզէ՝ բռնի կ'ապահանջուի իրմէն — որպէս զի ինքն ալ հանգիստ և անդորր ըլլայ, իր աշխատութեան արդիւնքը կարենայ վայելել, և իր կեանքն, ինչքն ու պատիւը բռնութենէ կամ վտանգէ զերծ մնայ: Ժողովուրդը մը այնքան մեծ իրաւունք չունի իր կառավարութենէն պահանջելու՝ որչափ իւր այս ապահովութիւնը, և կառավարութիւն մ'ալ այնքան մեծ պարտականութիւն մը չունի ժողովրդին առաջը՝ որչափ սորա այդ ապահովութեանը հոգ տանելու, և ասի այն աստիճան մեծ և անհրաժեշտ պարտականութիւն մն է՝ յորմէ ուէ կառավարութիւն չլինար վայրկեան մը իսկ ազատ համարել ինքզինքը, նոյն իսկ եթէ արտաքին և քաղաքական մեծամեծ և անհնարին դժուարութիւններով ալ զբաղեալ ըլլայ կամ պաշարուած:

Ցաւելով հարկադրուած եմք խոստովանելու թէ Տաճկաստանի դրեթէ բոլոր և մանաւանդ ասիական գաւառաց ժողովուրդները խիստ երկար ատեններէ ի վեր այդ հասարակաց ապահովութենէն զուրկ մնացած էին, մէկ կողմէն իրենց պարտքն եղած տուրքերը կառավարութեան վճարելով կամ բռնի առնելով և կամ ներութեան ու բանտարկութեանց մատնուելով, և միւս կողմէն ալ տէրութեան անհնազանդ և ապստամբ

հողկահարներէ, չարագործներէ, վայրենիներէ, քրդերէ և ավաւորներէ կողոպտուելով, հարստահարուելով և սպաննուելով:

Հասարակաց այս ընդհանուր անապահովութիւնը, որ երկրի մը կառավարութեան ամենամեծ արատ և անպատուութիւն մը բերելու հանգամանք մ'ունի, ինչու որ ասի անխուսափելի կերպով կը նշանակէ թէ՝ — կամ երկրին կառավարութիւնը անկարող կ'գտնուի այդ անկարգութիւնները բառնալու և ատոնց առաջն առնելու, և այն ատեն երկրին մէջ անիշխանութիւնը տիրած է և կառավարութիւնը հարկ եղած ցօրութիւնը չունի իր հրամաններն ու կամքը յարգել տալու ըսել է, — և կամ կառավարութիւնը լուրջայն կը թողու որ այդ անկարգութիւններն տեղի ունենան և շարունակուին, այն ատեն ալ կառավարութիւնը այդ լուրջական և վայրենի հրոսներուն գործած չարեայն ու յախշտակութեանը համախոհ և մեղսակիցն եղած ըլլալ կ'համարուի, հասարակաց այս ընդհանուր անապահովութիւնն կըսեմք, նոյն իսկ կառավարութենէն ճանչցուելով և վկայուելով դուրս գոյութիւնն ու անպատիժ շարունակութիւնը նախկին քմահաճ և անպատասխանատու վարչութեան վատթար ընթացիցը վերընծայուեցաւ, դուրս գոյութիւնն ու տեւականութիւնը այլևս անհնար նկատուելով:

Այս ընդհանուր չարեաց և անապահովութեան, ինչպէս նաև ասոր հետ ընկերացող կառավարութեան պաշտօնատարացը բռնութեանցն ու զեղծմանցը դէմ — թողունք անցեալ ժամանակները — դեռ մօտ ատեններըս մեծամեծ տրտունջներ ու տրժգոհութեան ձայներ բարձրացան, երկրին ժողովրդեան մէկ մասը զէնքի դիմելով կառավարութեան դէմ ոտք ելաւ ինքզինքն այս անտանելի վիճակէն ազատելու համար — կեղծ կամ անկեղծ, բաւական է թէ այդ անապահովութիւնն ու զեղծմանքն

եղած էին ներկայ ապստամբութեան իւր առիթ կամ պատրուակ ծառայող բանք —, անդին օտար տէրութիւններն ելան դիտողութիւններ ու մեղադրանք ուղղելու օամ: Կառավարութեան ընթացիցը դէմ՝ այս չարեաց անպատիժ շարունակութեանն համար, և ստիպելու որ ժողովրդոց իրենց ապահովութեան համար քրտնաբերեն պահանջմունքը դոհացուցուն:

Այս դիտողութեան ու գանգատանաց՝ դէթ մասամբ իւր ստոյգ և արդարացի ըլլալը ճանչցուեցաւ ու ընդունուեցաւ, և ասի նախորդ քմահաճ և անպատասխանատու կառավարական դրութեանը վերընծայուելով, իրաց այս վրձալը բառնալու համար՝ վեհապետներ տապալեցան, եպարքոսներ պաշտօնէ ինկան ու քսորուեցան, նախարարներ ու պաշտօնեայններ փոխուեցան, հուսկ ուրեմն ալ օամ: Սահմանադրութիւն մը հրատարակուեցաւ, որն որ ջրնջելով նախկին անպատասխանատու և քմահաճ վարչական ընթացքը, ասոր տեղ օրինաւոր, կարգաւորեալ և իր պարտքն ու իրաւունքը ճշդիւ և կատարելապէս դիտող ու ճանչող պատասխանատու — կառավարական դրութիւն մը կ'հաստատէր, իրաւունք տալով ժողովրդեան՝ իր կառավարութեան ընթացիցը վրայ հսկելու և ասկէ համար պահանջելու:

Ասոր վրայ երկրին բոլոր ժողովուրդը, անոնք որ տէրութեան հաւատարիմ մնացած էին և երկրին իրական բարւոքմանը անկեղծօրէն կը փափաքէին, մեծապէս ուրախացան, և սրտերնին մեծամեծ յոյսերով լըցուեցաւ թէ վիճակինն ու կացութիւննին պիտի բարւոքի և տիրած դարաւոր անապահովութենէն վերջապէս պիտի ազատին: Մինակ մէկ մարդմ'եւաւ այս ընդհանուր ցնծութեան ու եռանդեանը միջոցին, Սալիսպորի մարդիկը, որ իր կառավարութեանը յայտնապէս տեղեկագրեց թէ՝ «ինքը այդ օամ: սահմանադրութենէն այնքան մեծ բան մը չէր սպասեր», որով Լորտը ըսել կուզէր

թէ չ'յուսար որ այդ նոր օրէնագը-
րութեամբը երկրին նախորդ վիճակն
ու ընթացքը կարենայ լիւրտել :

Լորտին այս կարծիքը, որ այն-
քան նպաստաւոր բան մը չէր թուը-
րից, մինակ մէկ բան մը սուտ եւ
անիրաւ կրնար հանել, այն է՝ Սահ-
մանադրութեան հրատարակուած ու-
ռաջին օրէն՝ նոր սահմանադրական
կառավարութիւնը ջանալ և ամեն
ճիշդ ի դորձ գտնել այն դաւա-
ռաց մէջ՝ ուր խռովութիւն եւ ա-
պրտամբութիւն չկար՝ հոն հասա-
րակաց տարածութիւնը վերահաս-
տատելու, առանց սպասելու որ ե-
րեսփ. ժողովը ընտրուելով գումար-
ուի և կառավարութեան հարցումն
ուղղէ թէ—ինչո՞ւ ապակին այս ինչ
կամ այն ինչ գաւառին կամ վիճակին
մէջ կառավարական զեղծումներն կամ
բողոքայ բռնութիւններն ու չարա-
գործութիւններն ցարդ անպատիժ
չարունակուելու վրայ են ի վնաս նոյն
տեղի ժողովրդեան—:

Կառավարութիւնը, կըսեմք, ե-
րեսփ. ժողովը գումարումէն առաջ
սկսելու էր, որպէս զի վերջէն վար-
չական ընթացից դէմ դիտողութիւն-
ներ կամ հարցումներ ընելու առիթ
մը չձգելով, թողոյր վայն որ աւելի
ընդհանուր և գանձային ու արուես-
տական բարոյքման խնդիրներով ըզ-
բաղի, մինչդեռ այսօր նոր երեսփ.
ժողովը բացուի չ'բացուի՝ անհամար
կողմերէ հանրագիրներ պիտի տեղայ
երեսփոխանաց գլխոյն և ժողովոյ
գիւղանին վրայ, կեցած հասարակաց
անապահովութեան արձուժն ամենէն
առաջ խնդրելու, մանաւանդ վեր-
ջին օրերս, յորմէ հետէ որ զօրքերն
սահմանադրութեանը համախմբուի
սկսած են, գաւառաց մէջ ալ աւա-
ղակութիւնն ու սպանութիւնը եր-
թալով շատնալու վրայ են, քիւրտե-
րն ու Ձերքէններն իրենց յափշ-
տակութիւններովն աւելի՝ կ'ծանրա-
ցեն են ժողովրդեան ընդհանուր թըշ-
ուառութիւնը, և դեռ երկու օր չը
կայ որ Մշոյ շրջակայները հայ քա-
հանայի մը և իզմիտի շրջակայներն
ալ քանի մ'անձանց չարաչար սպան-
նուիլը կ'դուռէին հեռագիրք և նա-
մակք: Տեղւոյն ժողովուրդներն խն-
դրելով կառավարութեանն որ դար-
ման մը տարուի, Էրզրումի կուսա-
կալ և զօրաբանակի հրամանատարը,
կըսէ Լեւանթ Հերալտ, ծանուցեր է
թէ չկրնար զօրք զրկել Բաղեշու և
Մշոյ գիւղերը քիւրտերէն պաշտ-
պանելու համար:

Այս խօսքը մտքերնիս կը ձգէ
նախորդ քմահաճ և անպատասխա-
նատու վարչութեան օրով, բարձրա-
գոյն պաշտօնէի մը մեր աղջային ու-
ռաջնորդաց տուած սա՛ պատասխա-
նը թէ, —«Լիֆէնաիմ», երկու հա-
յուն պաշտպանութեանը համար հի-
մայ կառավարութիւնը բանակ մը
զօրք հանելու է Հայաստանի լեռ-
ները»:

Այո՛, երկու Հայուն պաշտպա-
նութեանը համար զօրաբանակ մը

հանելու է Հայաստանի լեռներն ու
դաշտերը այդ չարագործ քիւրտե-
րէն մարքերու համար, եթէ ոչ ա-
ռաջ՝ գտնէ հիմայ, վասն զի այսպէս
արժան և պարտք է ընել սահմա-
նադրական կառավարութեան մը հա-
մար, ինչքան ալ ծախք և զոհու-
թիւն ընել պէտք ըլլայ, ինչպէս բ-
րաւ Անգղիա ժամանակաւ, և հատ-
անդիւրացիի կրած բռնութեանը հա-
մար Հապէշաստանի վրայ ահադին
զօրաբանակ մը ու նաւատորմի մը
հանելով և Կ) միլիոնէն աւելի պա-
տերազմական ծախքի մը տակ մշտ-
նելով:

Այո՛, եթէ չուզուի հայուն ալ
ձեռքը զէնք տալ իր ինչքն ու կեանքը
Քրդաց բռնութեանը դէմ պաշտպա-
նելու, եթէ արժան չգատուիր Հա-
յաստանի կառավարութիւնը հայ ե-
րեսփոխանական ժողովը մը վարչու-
թեանը յանձնուիլ, գտնէ անհրա-
ժեշտ հարկ է որ այդ երկու հայուն
համար, այո՛ այդ երկու հայուն կե-
նաց և ընչից ապահովութեանը հա-
մար բանակ մը զօրք հանուի զին-
քն և իր երկրի յափշտակութեան
և աւարառութիւններէ պաշտպանե-
լով ապահովելու համար, այն չարա-
գործաց դէմ՝ որոց գոյութիւնը ար-
տաքին թշնամեաց գոյութեանն ա-
ւելի վտանգաւոր ու վնասակար է
երկրին:

Այո՛, սահմանադրական և կար-
գաւորեալ կառավարութիւն մը, որ
կ'ճանչէ իր պարտքը և պարտական
ու պատասխանատու կ'համարի ինք-
զինքը իրեն պաշտպանութեանն ու
խնամոյր յանձնուած ժողովրդին ի-
բաւունքն ու ապահովութիւնը պահ-
պանելու, այսպէս պէտք է ընէ: Ա-
պա թէ ոչ՝ մեր սահմանադրական և
քաղաքակրթեալ աղդ կամ կառա-
վարութիւն մ'ըլլալն ու չըլլալը՝ բնա-
տարբերութիւն մը չունենար իրարմէ,
և պարապ տեղն ճշմարտած ու ար-
դարացուցած կըլլամք Լորտ Սայիս-
պրիի հրապարակաւ յայտնած այն
կարծիքը թէ, Օսմ. Սահմանադրու-
թեանն այնքան մեծ բան մը կարելի
չէ՝ յուսալ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ԳՐԱՒՈՒՄՆ

Տաճկաստանի խռովեալ գաւառ-
ներն օտար զօրութեամբ գրաւելու
առաջարկութեանը նկատմամբ նա-
խորդ. եպարքոս Մէհմէտ Բիւշտի
բաշայի յայտնած մէկ դիտողութիւ-
նը կը տեսնուի, Սըր Հէնրի Իլերթի
գեղատ. 22 թուով առ Լորտ Տէրպի
ուղղած գեղապանական գրութեանը
մէջ, զոր Անգղիոյ կապոյտ-Տետրա-
կէն կ'քաղեմք:

«Վերջին մեծ եպարքոսը, կը
գրէ անգղ. դեսպանը, իւր հրաժա-
րելուն նախընթաց օրը, մեր առաջին
թարգման Պ. Սանտիսընի հետ խօ-
սելով յայտնեց թէ, զորոյ մը հա-
սած է ականջը, որպէս թէ տէրու-
թիւնը միտք ունեցած ըլլան Պուլ-

կարիսն պէշիքական փոքրիկ զօրա-
խումբով մը գրաւելու: Մէկգի թող-
լով ուրիշ առարկութիւններն, բար-
է Քիւշտի բաշա, մինակ մէկ բան մը
կայ կատարեալ ուղղութեան և
նկատողութեան առնուելու: Այդ-
տեսակ օտար զօրութեամբ գրաւման
միջոց մը կրնայ երկու կերպ կուռ
և յարձակման պատճառ մ'ըլլալ,
այնպէս որ Գուռն ինչքան ալ նա-
խադրոյ միջոցներ՝ ձեռք առնու-
գարձեալ չկրնար զայդ արգիւն և
առաջին առնուլ, յորմէ և անխու-
սափելի կերպիւ այնպիսի կնճիւռ և
գոհարութիւններ կ'ծագին որք կըր-
նան խիստ աղետաբեր ըլլալ նոյն իսկ
թուրքից համար: Այդ օտար զօրաց
ներկայութիւնը մահմետականաց, և
մանաւանդ տեսակ մը կէս-վայրենի
Բօմաքներուն զայրոյթը պիտի գըրգ-
ռէ, որք շատ դիւրաւ կրնան այդ
զօրաց՝ Պալքաններէն ոնցած տտե-
նին՝ վրանին յարձակելով քանի մը
խումբ ալ սպաննել, առանց այդ ք-
րածնուն հետեւանքը մտածելու:
Արեւից վատ յեղափոխական լրտես-
ներու և այլոց ձեռք ալ կրնան խը-
ռովութիւններ ու վրդովումներ ծա-
գիլ, օտար գրաւում մը յառաջ բե-
րելու և հարկ ընելու յուսով:

Մէհմէտ Բիւշտի բաշայի վախ-
ցած վտանգը խիստ ծանրակշիռ է
և ալ անհիմն չէ՝ կ'յարէ Սըր Հէնրի
Իլերթ:

Նախորդ եպարքոսին այս դի-
տողութեանը վրայ է, որ տէրու-
թիւնը ալ՝ այդ օտար զօրուման դի-
տաւարութիւնը բողոքովն մէկդի կը
թողուն:

ՌՈՒՄԻՈՅ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԳՐ

Տէյի Նիւզի Բիւշէվի թղթա-
կիցը կ'գրէ թէ 6 զօրաբանակ շարժ-
ման վիճակի մէջ գրաւած են, ա-
ռանց հաշուելու կովկասեան բանակը,
որն որ 65000 հոգիէ կը բաղկանայ,
և որով հարաւային բանակին թիւը
275000ի հասած կըլլայ ընդ ամենը,
20000 հեծելազօրով և 150 թնդանօ-
թաշար մարտկոցով, այսինքն 900
թնդանօթով: Այս զօրաբանակաց
երկուքը Օսէսա և Մէվանթօքի մէջ
են, չորս ալ Պէսարապիոյ մէջ: Տաճ-
կաց դէմ՝ առաջին յարձակումն ու
արշաւանքն ընելու յառկացեալ զօ-
րաբանակը 120000 հոգիէ կ'բաղկա-
նայ, 8000 ձիաւորով և 428 թնդա-
նօթով, որոյ անմիջապէս ետեւէն
պիտի ելնէ ուրիշ երկու զօրաբանակ-
ներ 180000 զօրօք, 12000 ձիաւոր և
720 թնդանօթով, առանց հաշուելու
կովկասեան բանակը, որ անշուշտ սս
ալ Ասիոյ կողմէն գործելու և յառաջ
քաշելու պիտի սկսի ֆոյսադրութեան
համար հարկ եղած բոլոր կառա-
խումբներն ու նաւերն պատրաստը-
ուած են: Քիչնէվի մէջ ալ կամուրջ
մը շինուել է, Գանուբի վրայ ձգե-
լու համար, ուրիշ ամբողջ բանակը
կրնայ մէկ եղբէն միւսն անցնիլ:

—Օսմ. բանակէն վախճելով ուռ-
աց կովկասեան բանակն անցնող
դասալիք 96 տաճիկ զինուորներն Բիւշ-

թիկորթի մէջ հսկողութեան տակ
առնուեր են :

—Նիւ Եօրքի թերթ մը կ'ը-
քէ թէ, կութթըրպէրի գործարանէն
երկաթուղիով 230000 լիպրա վառօդ
գալով Նիւ Եօրք, ասիէ ալ շոգե-
նաւ դրուեր են Ռուսիա զրկուելու
համար, նոյնպէս վառօդով լեցուն
ուրիշ վաւօնի և հասնելուն կ'ապա-
ուի եղեր :

ՄԻՏՃԱԹ ԲԱՇԱ

Պէտքայէն հետեւեալը կ'հեռա-
դրեն գաղղ. բաղրաց :

«Պրինտիգիէն հասած լուրերը կը
հաւատարմութեամբ Գիտնաթ բաշա քիչ
մը վարանելէն յետոյ Նիւ թէ Նա-
բոյի հաստատելու համար իր բնա-
կութիւնը, այս վերջին քաղաքը ու-
րոշեր է հոռի ուրիշ, ուր ձմեռն
անցընելու մտադիր է : Նախկին ե-
պարդոսը հարբուխ եղած է :

«Միտնաթ բաշա իւր պաշտօնան-
կութիւնը՝ քանի մը նախանձոտներու
և դժգոհներու վրայ ներդրած
նուազան ազդեցութեանը կ'վերջն-
ծայէ : Չկարծեր թէ իտէն բաշա
ալ իրեն դէմ թշնամութիւն մ'ըրած
ըլլայ, և կ'հաւատայ թէ նոր եպար-
դոսը իրեն չափ պիտի աշխատի սահ-
մանադրական վերանորոգումներն
դործադրելու :

«Միտնաթ բաշայի ըրած խօսակ-
ցութիւններէն կիմացուի թէ զինքը
պաշտօնանկ ընող որոշումն այնքան
անակնկալ բան մը չէ՝ եղեր իրեն
համար : Ինքն արդէն ատենէ մ'ի
վեր իր անձին դէմ ցրտութեան կամ
թշնամութեան նշաններ սկսեր է
տեսնել, անանկ որ մինչև իսկ ըսեր է
անգամ մ'իր տիկնոջը որ մեկնելու և
տունը տեղը ձգելու պատրաստուի :

«Միտնաթ բաշա շաբաթի մը չափ
Սուլթանին երեսը տեսած չէ եղեր
երբ փետր. 3ին պալատը կ'կանչուի
և Սաիտ բաշայի ձեռքէն կընդունի
կոյս, խաթիւր՝ որ զինքը պաշտօնէ
կ'ձգէր, քաղաքական կարծեաց ան-
համաձայնութիւնը պատճառ բերե-
լով, առանց ուէ դաւադրութեան
մը խօսքն ընելու : Միեւնոյն պահուն
Միտնաթ տեսնելով շոգենաւը որ
պալատան դէմը պատրաստ կ'կենար,
կ'հասկնայ թէ զինքը պիտի աքսո-
րեն, ուստի և կ'պատասխանէ Սա-
իտ բաշայի թէ — «Դնորհակալ կըլ-
լայ Սուլթանէն եթէ թող տայր ի-
րեն երթալ Եւրոպայ ճանդորդու-
թիւն մ'ընելու, սակայն մեծապէս
կ'բարձար իւր այս հրաժարման պատ-
ճառներն իմանալ :

«Այն ատեն յոյց կ'արուի իրեն
ոստիկանութեան տեղեկագիրներն,
որով Միտնաթ բաշա կ'ամբաստան-
ուէր որպէս թէ գիտաւորութիւն ու-
նեցած ըլլայ Տաճկաստանի մէջ Հա-
սարակապետութիւն հրատարակելով
ինքն ալ Հանրապետութեան նախա-
դահ ըլլալու :

«Միտնաթ բաշա անօդուտ հա-
մարելով այդպիսի ամբաստանութիւն
մը հերքելու եղելը, առանց ձայն
հանելու՝ ուղղակի շոգենաւը կ'մտնէ,

որ զինքը բերուա՝ Պրինտիգիէն հանեց :
«Միտնաթ բաշա չըլլաւար թէ
մօտ ատենէն ինքը և Պոլիս կանչուի
նորէն, ուստի և միտք ունի ամառն
ալ Չուրիքերի անցընելու :

ՆՆՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ՍԼԱՎԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՄԸ

Նշօրուան թերթով ծանուցինք
թէ «Համապալման Գոմիթէ» ի մը
կնքոյն ու ստորագրութեամբ խա-
ւերէն գրուած շրջաբերական նամակ
մը զրկուեր է Ռօմթ-Լօքայի միջո-
ցաւ մէկ քանի երեւելի անձանց, ու-
րոյ պարտականութիւնն ալ սպառնա-
կան գտած էինք :

Յիշեալ գրութեան վրայ վերջէն
մեր ստացած տեղեկութիւններէն՝
հետաքրքրական մէկ քանի մանրա-
ման պարագայներ իմացանք, զորս
բնիկն առաջ, հետեւեալ գէպքը
հարկ կ'համարինք յիշատակել, ասի
առիթ տուած ըլլալով յիշեալ ըս-
պառնական նամակին :

Կիրակի ցերեկ Բերայի Շիւտակ
ճանդուն վրայ, Քիւլա Գոմէրսիալ
անուն յոյն ընթերցարանի մ'ընկե-
րութեան անդամներն, Բերէթթէ
հրատարակեալ Քլէս անուն հակա-
տակական յոյն նշանաւոր թերթը
հանդիսաւոր ցոյցով մը հրապարակա-
կայրեն, այս ցոյցէն առաջ ալ սրճա-
րանին մէջ բազմաթիւ ունկնդրաց
ներկայութեամբ ատենախօսութիւն
ներ ըլլալով :

Ցարդ յունական ամենէն նշանա-
ւոր ու յարգելի սոյն լրագրին դէմ
տեղոյս յունաց ունեցած այս հա-
կակրութեանը պատճառն այն է թէ՝
կըսուի՝ յիշեալ թերթը համապալ-
ման քովութիւններէն 5,000 քարպօնի
նպաստ մ'ընդունել է եղեր, պալ-
եան իրաւանց պաշտպանութիւնը շա-
բունակելու համար :

Սլավեան քովութիւն վերոյիշեալ
գրութիւնն այս գէպքը առիթ ըրա-
նելով, կ'ժխտէ Քլէս թերթին ստակ
տրուած ըլլալը, և յայտնելով թէ
այդ թերթին այդքան գումար մը
տրուած ըլլալու գրադարութիւնը
ծանր անպատուութիւն և վատա-
համբաւութիւն մնէ Սլավեան Գոմի-
թէին դէմ, կ'ծանուցանէ թէ իրենք
մայրաքաղաքիս մէջ այդ Գոմիթէին
մէկ ճիւղն ըլլալով 11 անգամէ բազ-
կացեալ և 9000 ալ կուսակիցներ ու-
նենալով, այդ անպատուութեան վը-
րէժը պիտի լուծեն նախ սրճարանին
մէջ ընդդէմ Գոմիթէին ատենախօ-
սող անձինքը սպաննելով, որոց մէջ
քանի մ'ալ յոյն փաստաբան կայ ե-
ղեր, և ետքն ալ հելլենական հիւ-
պատոտարանն ու դեսպանատունը
կրակի առաւով :

Ստուգեցինք թէ յիշեալ նամա-
կէն 3 օրինակ ձգուերէ Ռօմթ-Լօքայի
արկղը, մէկը Սովֆէթ բաշային, միւ-
սը հելլենական հիւպատոտին, երրոր-
դէն ալ Վիզանթիս յոյն թերթին
անօրէնին :

Նորէն կ'կրկնեմք թէ այսպիսի
ատեն մ'ատանկ սպառնալիք մ'ի՞նչ
կարծէ :

Առջի օր Սպարապետութեան դու-
ռը գումարեալ արտաքոյ կարգի
պաշտօնէից ժողովոյն խորհրդակցու-
թեան նիւթն է եղեր — ինչպէս կ'ի-
մանամք — Սերպիոյ հետ կնքուելիք
հաշտութեան պայմաններն որոշել և
եթէ բանակցութիւններն չյաջողին՝

պատերազմը շարունակելու միջոցնե-
րը խորհիլ ու ձեռք առնուլ : Նիւս-
տը և ժամէն աւելի տեւեր է :

— Ինչպէս ծանուցինք երեկ, վե-
տրվար 17ին քրանալիք զինադուլի
պայմանաժամը 15-20 օր ալ երկարե-
լու առաջարկութիւնը խնդիր է ե-
ղեր Դրան և Սերպիոյ մէջ, սակայն
չեմք գիտեր թէ միմակ այս երկու-
րին հաւանութեամբ կրնայ երկա-
րիւ ընդհանուր զինադադար, որ
Գարտադրի Հերսէքի և Պոմպի ալ
միանգամայն կ'պատկանի :

— Էտրէի և Կապադովեան խոր-
հրդական ընտրուիլն է Խօրասանե-
եան Յովհաննէս էֆ :

— Բարիկէն եկած հեռադիր մը
կ'ծանուցանէ թէ եշ օր Վահան էֆ
հոն է հասեր :

— Ամիրալ Սլատ նամակ մը գը-
րելով Թայմիլի, կըսէ թէ, Թուրքիոյ
և Ռուսիոյ մէջ եթէ պատերազմ մը
ծաղի, երկուքին համար ալ աղետա-
բեր պիտի ըլլայ, իսկ այդ պատե-
րազմին ամենէն աւելի ֆստն ու
ծանրութիւնը Թուրքիոյ երկու ժու-
ղովուրդներն միայն կրելու պիտի են-
թարկուին, — Եւրոպայի մէջ Պուլ-
կարներն և Սաիոյ մէջ Հայերն —
Պատերազմական գարծողութիւններն,
անօթութիւնն ու սրածուրծութիւնը ա-
նապատ պիտի դարձնեն զՊուլկարիա,
իսկ չարագործ Բրդերու հրոսներն
ալ պիտի աւերեն ու կործանեն Հա-
յաստանը, ճիշդ ինչպէս որ իրենց
հայրերն աւերեցին յիշեալ նահանգը
1833ին :

— Օսմ. դեսպանատանց մէջ ա-
ռաւիկն թարգմանութիւն ընող ան-
ձինքն ալ այսուհետեւ իհարկին դես-
պան անուանիլ որոշուեր է :

— Հօպարթ բաշա Պաթուկի և
Տրապիզոնի ամրութիւններն, աչքէ ան-
ցնեցէն յետոյ առջի օր մայրաքա-
ղաքս վերադարձաւ :

— Թեղանօթածիգ բանակէն հա-
րիւրապետ մը, խալիլ աղա անուն,
նոր տեսակ հրացան մը հնարեր է,
որ մէկ անգամին 32 փամփուշտով
կըլնայ, Հնարին իւր նոր գիւտին
մօտեւն անցեալ ուրբաթ օր Վեհ-
Սուլթանին ներկայացուցեր է, մի-
ջօրէին աղօթքէն դառնալուն, որն
որ դռնակներէն յայտնելով՝
Գօլ Աղախութեան աստիճան շնոր-
հեր է իրեն :

— Սուլթանը, իւր առողջութիւ-
նը դտնելով, երեկ միջօրէի աղօթ-
քը Պէշիկթաշի միկիթը կատարեց,
ուր 5000էն աւելի զօրք բարեկի կե-
ցած էին ճանքուն վրայ :

— Վերն բնիք թէ Դրան և Սեր-
պիոյ մէջ առաւիկն ինդիր եղեր է
զինադադարի պայմանաժամն երկա-
րել, Այս առաւօտ իմացանք թէ Պ.
Բրիսթիլ երեկ հեռագիր մ'ընդու-
ներ է իր կառավարութեան, ծա-
նուցանել վ թէ չհաւանիր որ պայ-
մանաժամը մարա Վէն անդին անցնի :

— Մնցեալ գիշեր ժամը 5ին մի-
ջոցները կողիներուն բացը նոր հը-
նարուած տեսակ մը Բօքսէնիւրուն
փորձը կատարուեցաւ ծովային պաշ-
տօնակալաց ներկայութեամբ :

— Պէշիքթաշի մէջ Սպտ-իւլ-
Աղիզի շինել տուած նոր շէնքերը՝
Վեհ. Սուլթանին նոր բանալ հրա-
մայած քաղաքային վարժարան ըլ-
լալու յատկացուեր է :

— Վերջին անգամ մայրաքաղաքս
հասած Բրիւքի թեղանօթներն Սե-
ծովու և Տարտանելի նեղուցներու
մարտիցները զրկուեր են :

Ղալաթիա Ուր. 11 փետրվար
ԲՆԻՉ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	15 08
Գոց	15 06
Բարձր գին	15 08
Յած գին	15.0 2

Փոխ. 63ի	Փր. 75
» 63ի	» 73
» 69ի	» 64
» 73ի	» 62 50
Գանձատու	21.50
Սօսիթէ Ժէնէրալ	5—
Սօսիթէ Ժէնէրալ	2.18
Պանք տը Գօնաթ.	5—7
Գրէտի Ժէնէրալ	2-58
Թրամպէյ	1-48
Բուժ. Երկաթուղի	54 50
Բուժ. Կտրոն	—
Գօնա.	—
Տոկոս	—
Բըբօբ	—
Հէվալէսիդ	—

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օւմ. 100 րէն է հաշու.)	
Յնդ. ոսկի	109.58
Գաղ. »	87.20
Բօլ	89.
Քարպօն արծաթ	16.28
» Բըբօբ	14.
Քրքից	51.1
Հինգնոց	12.—
Մէթալիք	15 —
Հերմակ մէհիտ	4. 20
Պրինչ	180.—
Թըթադրամ	188.20

ՁՈՐԵՔԻՆԵՑՈՒՆՈՑ

Դ Ի Ի Ա Ն Ա Կ Ա Ն

Օ Ր Ա Ց Ո Ց Ց

ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

Առևտրական քանակներու և սրահներու մէջ զրուելու համար յատկապէս շինուած զարդարուն այս օրացոյց տախտակը, որ (Ն. Տ.) Յունի. 1էն՝ այսինքն 76 դեկտմ. 20էն կսկսի ամբողջ մէկ տարուան համար, այս տարի ևս ի յոյս ընծայուեցաւ։
Կեդրոնատեղին է Կ. Պօլիս Սուլթան-Համամ, Զարդարեան Գործարան Թիւ 14։

ԾՈՒՂԻՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒՆԵԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻՆԵԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Ծովային ճանքորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն մէկ խահուէի դգալ մը սոյն դեղէն առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ վերստին իւր հանդարտ ու առողջ վիճակը կտառանայ, կը գտնուի Լ. Յինեայի դեղարանը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, Թիւ 108 մէկ շէշ 2 ու կո Փր. գնով։

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱԶԱՆ ԴՏԵՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆՍՍԵ

Կոչուած ցաւի դեղը բոլորովին խտեղէն. ներքէ բաղադրուած ըլլալով Թէ՛ ներսէն և Թէ՛ դուրսէն կ'զործածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բըժըղէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է։

Ամեն տեսակ Գոլի, Ստամբուլի, մէջ. քի կամ Աղիքներու ցաւեր. ունաւ Թանչք, Բօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն. ներ ունեցողները այս դեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով։ Կէս դաւաթ լուրի մէջ զիր ապուրի դրգալէն աւելի շաքար, վրան լեցուր անուշի դրգալ մը փանասէ, տղէկ մը խառնէ ու խմէ։ Կոկորդի հիւանդութեանց և Ուռեցքի համար դեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կտմէր. կու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի դրգալ այն բաղադրութեան խմէ։ Յօդա. ցաւի բիւնաթիւմ, Ուռքի ցաւի, Ստամբուլի ու տեսակ տեսակ կանախի ցաւերու համար դուրսէն փանասէ քսելով աղէկ մը շիւղուէ։ Այսպիսի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ Թաթիւնով ցաւած ակուսյին վրայ դնելու է։

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասէ քսել հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ։

Մարմնոյն այրուած կամ հըմլուած տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատահածին պէս փանասէն վրան աղէկ մը լեւաշնէլուէ։ Դանակով ևլն. կտրուած վէր. քերը բժշկելու համար արիւնը չի սրբած շուտով մը վէրքը կապելու և կապին վրա յէն փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը Թըլի։ փանասէն նաև արեան շրջանը կաւազանէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացընէ։

Այս դեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօրէն գրել աւելորդ կը համարենք. դործածողները զայն միշտ կը գովեն, ուս դողը կրնայ անձամբ փորձել. դիւն ածան է։ Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ս. մերիկեան վաճառատունը որ Դալաթիա Կ. Պօլիս։

ՇԱՀԷՆԵՆ Ի ՍԻՊԻՐ

ԿԱՄ

ԳԱՂԱԶԱՆ ԶԱՅԸ

ԳՐԵՑ

Ս. ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵՆՑ

Ղերսէս Ե. Կաթողիկոսի օրով, Էւր ազատամիտ գաղաբարացն համար Սիպիւրիա աքսորեալ Շատախի Շահենի կէն. սաղարթեանը հետ, մեր ազգային գաւառական, ընկերական և ընտանեկան հին և նոր կենաց յատուկ նկարագիրն ընող վիպտասնական ձևի տակ յօրինուած ընտիր և հետազոտարական աշխատութիւն մնէ 108 երեսէ բաղկացեալ, յորում ժրջան հեղինակը գլուխական կենաց նկարագիրն հետ չէ զըացտծ նաև մեր գաղառական կէնաց ճոխ բարբառներու ու ոճերուն մէջէն ընտրելագոյններն առնելով հայ բանասիրաց իբր ճաշակ ներկայացընել։

Հետաքրքրական ընթերցման արժանի սոյն գիրքը կ'գտնուի զլիսաւորաբար Կ. Պօլիս Եէնի ճամբ փողոց Զիլինկիլէր ճատտէսի Ս. Ղ. Եղաճաճեանի գրատունը և բոլոր գրավաճառաց քով։

Գին 2ուկէս ֆրանք։

ՄԷԼԱՆՕԺԵՆ

ԵՂԱԶՈՒՐ

ՃԵՐ ԱԿ ԱԶԵՐ ՆԵՐԿԵՆՈՒ

Այս դեղը, որ մէկ վայրկեանի մէ և ամեն գոյնով կը ներկէ ճերմա, մազերն ու մօրուքներն, առանց վընասելու մորթին և առանց անախորժ ու է հոտ մ'ունենալու փորձուած յատկութիւն մ'ունենալով կը գտնուի Տէլլա Սուտայի, Զօպանեալն և Բիւլիւքեանի դեղաւանները։

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՔԵՐԱԿԱՆ

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑ

Սրուեստագէտ հրատարակչին ձեռք փորագրեալ և կալմանօրէն եղած ընտիր և մաքուր 150 հատ սլափերօք, մաքուր Թըլի վրայ տպագրութեամբ, 18 երեսէ բաղկացեալ նոր այբբէնարան մըն է որոյ մինակ գոյն վրայ խօսելով տակա Սմերիկայի մէջ անգամ ասանկ գործ մը այսքան աժանութեամբ տեսնուած չէ։

Կեդրոնատեղին է Սուլթան—Համար Զարդարեան գործարան Թիւ 14, կ'գտնուի նաև բոլոր գրավաճառաց քով։

Գին 1 զուրուշ

Դպրոցաց համար 100ին 10 դեղ կըլլայ։

Խառքէօյտէ Բրօթէսթանի Ժողովարանին իթիոալինտէ պուլունան վասը պիր արսա սաթլըգ օլուպ, վէ իսթէյէնէ իսթէտիլի մըգտարը վէրիլէպիլէճէղինաէն, դիտտէ մալիւմաթ ալմադ իսթէյէնէր Ղալաթատա Մինասեան Ամէրիգան մաղաղասընտա Մինասեան Պետրոս աղայա միւրաճաւթ կըլէմէլէրի իլան օլունուր։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԽԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐՈՒ

ԵՒ

ԺՈՂՈՎՐԴԵԱ ԶԱՄԱՐ

Երկասիրեց

Մ. Գ. ԱՂԱՊԱՆԵԱՆ

Այս ամենակարեւոր գիտութեան ըստ կըզբուէնքերը ժողովրդեան ամեն կտրգեւրուն մէջ տարածող և միանգամայն տղաջայն վարժարանաց նախնական դասերու յամար գասաղրքի մը պակասութիւնը ի վաղուց անտի դղալի եղած էր։ Ահա այլ պակասը լեցուց այս անգամ մեծ. Մկրտիս էֆ. Աղապալեան երկասիրելով և հրատարակելով սոյն կարեւոր մատենիկը որ վերոյ յիշեալ կրկին նպատակներուն խիստ լաւ կը ծառայէ։

190 երեսէ բաղկացեալ և 58 փորագրեալ գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած է։ Կ'գտնուի Եէնի—Ճամբ Զիլինկիլէր ճատտէսի Թիւ 2 Ս. Ղ. և Եղաճաճեանի գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 ֆր.